

Klimat- och näringslivsdepartementet

dnr KN2024/01912

per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se

med kopia till kn.cks.remisser@regeringskansliet.se

den 13 juni 2025

Remissyttrande från Sveriges Kärntekniska Sällskap över promemorian *En mer ändamålsenlig prövning av kärntekniska anläggningar*

Generellt ställningstagande

Med förbehåll för den korta remisstiden – som gjort att Sveriges Kärntekniska Sällskap (SKS) inte har haft möjlighet att överväga förslagen i önskad utsträckning – tillstyrker SKS i huvudsak de omarbetade förslag som framgår av promemorian. SKS bedömer att de omarbetade förslagen i stor utsträckning innebär förbättringar och förtydliganden av utredningens förslag till ny lag om principbeslut för kärntekniska anläggningar. SKS ser det i grunden som positivt att det politiska ställningstagandet tidigare läggs i processen och att aktörerna kan välja mellan den befintliga prövningsprocessen och det alternativ som nu föreslås. Dessvärre lär förslaget i det här avseendet dock inte innebära den förkortning av prövningstiden som var en målsättning för utredningen.

SKS påpekar att synpunkterna som framfördes i remissyttrandet över Kärnkraftsprövningsutredningens förslag (SOU 2025:7) kvarstår i den mån som de inte har tillgodosetts genom de omarbetade förslagen. En synpunkt som har varit föremål för omarbetning är att Strålsäkerhetsmyndighetens beslut enligt kärntekniklagen nu föreslås överklagas till mark- och miljödomstol istället för till allmän förvaltningsdomstol, vilket framstår som mer ändamålsenligt än utredningens förslag.

Specifika synpunkter

Underlagets omfattning och detaljnivå

SKS noterar att en central ambition med förslaget till ny lagstiftning är att identifiera och pröva betydande hinder i ett tidigare skede av processen, särskilt sådana som ligger utanför den sökandes direkta kontroll, i syfte att minska projektens övergripande riskbild och därigenom deras kapitalkostnader. Samtidigt vill SKS understryka vikten av att detta prövningsmoment inte medför ett oproportionerligt krav på detaljerat underlag i ett tidigt skede. För att uppnå syftet bör prövningen ske utifrån övergripande och indikativa uppgifter. Det måste därmed också finnas ett utrymme för viss flexibilitet i projektens utformning efter det att ett tidigt regeringsbeslut fattats, utan att beslutet därigenom förlorar sin relevans.

Att i ett tidigt skede tvingas precisera samtliga aspekter av ett projekt innebär i praktiken att omfattande tekniska och miljömässiga utredningar behöver genomföras innan den grundläggande tillåtligheten har säkerställts. Detta motverkar själva syftet med den föreslagna reformen. SKS uppfattar att både utredningen och promemorian i grunden delar denna syn, men vill framhålla vikten av att denna tolkning delas av framtida regeringar, myndigheter och handläggare. Om det uppstår en glidning mot att successivt kräva mer detaljerat material – utan att detta uttryckligen framgår av lag eller förarbeten – finns det en risk för att projekt fastnar i en utdragen process präglad av upprepade kompletteringskrav.

Parallella prövningar enligt miljöbalken och lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar

Enligt förslaget ska det inte vara möjligt att pröva en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken om den avser en anläggning som omfattas av ett pågående ärende om godkännande. Ett skäl till detta som

nämndes på departementets hearing den 2 juni 2025 var att en sådan möjlighet skulle försvåra mark- och miljödomstolens handläggning.

SKS förstår att det kan finnas praktiska problem med att tillåta parallella prövningar, men menar att det i syfte att korta prövningstiderna åtminstone i viss mån bör finnas utrymme för detta om sökanden så önskar.

Kommunens tillstyrkan

SKS tolkar 19 § i förslaget till lag om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar som att det för regeringens *godkännande* av en ansökan om godkännande respektive *beslut* om en plan, krävs berörd kommuns tillstyrkan till både ansökan om godkännande och förslaget till plan. Huruvida detta kan ske genom ett eller två kommunfullmäktigebeslut berörs inte i promemorian, men eftersom en ansökan om godkännande bara får *prövas* av regeringen om det finns en plan som omfattar anläggningen – och en plan bara får *beslutas* om kommunen har tillstyrkt förslaget till plan – kan det bli fråga om två tillstyrkanden, dvs. ett mer än vad som är fallet idag.

Dessutom föreslås kommunen behöva tillstyrka en ansökan om godkännande inom ett område där det redan finns en gällande plan, trots att kommunen alltså redan har tillstyrkt att kärntekniska anläggningar får uppföras inom området i enlighet med planen.

Förslaget framstår i dessa delar som ineffektivt och inte tillräckligt begränsande av den politiska risken för aktörer.

Regeringens återkallelse av ett godkännande samt prövning av tillåtligheten

Enligt 23 § i förslaget till lag om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar får regeringen, fram till dess att prövningarna enligt kärntekniklagen och miljöbalken i fråga är slutligt avgjorda, återkalla ett godkännande av en kärnteknisk anläggning om det framkommer nya uppgifter som innebär hinder för att uppföra och driva anläggningen med hänsyn till Sveriges säkerhet.

På motsvarande sätt ska regeringen enligt den föreslagna 21 kap. 9 § miljöbalken ges tillfälle att göra en förnyad prövning enligt 17 kap. 6 a § 2 om det, efter att regeringen har prövat tillåtligheten, framkommer uppgifter som rör Sveriges säkerhet.

Även om SKS ser att det kan vara på sin plats med en ventil med hänsyn till Sveriges säkerhet kan det hos berörda kärnkraftsaktörer finnas en osäkerhet för att denna kan komma att användas också i inrikespolitiska syften, vilket innebär en politisk risk för projekt. Därtill innehåller förslaget rörande miljöbalken ingen uttrycklig begränsning av att uppgifterna som framkommer ska vara "nya".

Förutsättningar för tillåtlighet enligt miljöbalken

Strålskyddsperspektivet är givetvis ett mycket betydelsefullt sådant vid prövningen av en kärnteknisk anläggning, men SKS ställer sig frågande till behovet av att enligt förslaget till 17 kap. 6 a § 1 miljöbalken begränsa möjligheterna för regeringen att tillåta en kärnteknisk anläggning genom att anläggningstypen behöver anses vara "berättigad".

Ikraftträdande

Så som SKS framförde i det förra remissyttrandet är det enligt SKS angeläget att reglerna som berör en ny prövningsprocess träder i kraft i närtid, men det vore fördelaktigt om förslagen kan införas samtidigt som – och som del av – den nya kärntekniklagen.

/

Detta remissyttrande har författats av Jesper Fredriksson, Claes-Inge Andersson och Balder Hagert. Beslut har fattats av SKS styrelse.

Om Sveriges Kärntekniska Sällskap

Sveriges Kärntekniska Sällskap (SKS) är en ideell intresseförening inom kärnteknikområdet. SKS verkar för att främja den tekniska och vetenskapliga utvecklingen inom den fredliga kärntekniken och arbetar för att tydliggöra nyttan med kärntekniken som ett viktigt alternativ vid utvecklingen av en global, uthållig och miljöriktig energiförsörjning.